

EDUSKUNNAN
TALOUSVALIOKUNTA

Helsingissä

8 päivänä joulukuuta 1994

Lausunto n:o 15

Ympäristövaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 23 päivänä marraskuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 295 ydinenergiain muuttamisesta ympäristövaliokuntaan valmistelevalle käsiteltäväksi samalla määrännyt, että talousvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa ympäristövaliokunnalle.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina hallitusneuvos Yrjö Sahrakorpi kauppa- ja teollisuusministeriöstä, pääjohtaja Antti Vuorinen Säteilyturvakeskuksesta sekä johtaja Juhani Santaholma ja apulaisjohtaja Heikki Raumolin Imatran Voima Oy:stä.

Euroopan unionin jäsenyydestä johtuvat ehdotukset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan ydinenergiain säännösten muuttamista vastaamaan Euroopan yhteisön ja erityisesti Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusten sekä niistä johdettujen oikeussääntöjen määräyksiä. Aineelliset kysymykset ovat olleet eduskunnan käsiteltävänä Suomen EU-jäsenyyttä koskevan hallituksen esityksen n:o 135 yhteydessä. Talousvaliokunnalla ei ole tältä osin huomautettavaa hallituksen esityksen johdosta.

Ydinjätteiden ydinjätehuoltoa koskevat ehdotukset

Euroopan unionin jäsenyydestä aiheutuvien tarkistusten lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan lakiin lisättäväksi uusi 6 a §, jonka mukaan Suomessa syntyneen ydinjätteen ydinjätehuolto olisi aina hoidettava Suomessa. Vastavasti ehdotetaan, että uudessa 6 b §:ssä kielletäisiin ulkomailla tuotetun ydinjätteen ydinjätehuolto Suomessa.

Ydinenergiain varsinaisena tarkoituksena on pidettävä ydinturvallisuuden tason turvaaminen. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan seloteta niitä turvallisuusnäkökohtia, jotka puoltavat ehdotettujen uusien säännösten hyväksymistä.

Valiokunta yhtyy säännösehdotusten perusteena olevaan periaatteeseen, jonka mukaan ydinjätteiden loppusijoittamisen on tapahduttava siinä valtiossa, jossa ne ovat syntyneet. Periaatteen laajentaminen siten, että kiellettäisiin kokonaan myös ydinjätteiden käsittely ja tilapäinen varastointi muualla kuin niiden syntyvaltiossa, ei sen sijaan ole käytännöllistä. Ehdotetut säännökset rajoittaisivat Suomen mahdollisuuksia parantaa turvallisuustasoansa kansainvälisen yhteistyön kautta. Ne eivät toisi reaalista parannusta nykytilanteeseen.

Suomen ydinturvallisuus edellyttää kansainvälistä yhteistoimintaa. Tulee päästä tilanteeseen, jossa syntyy mahdollisimman vähän ja mahdollisimman lyhytikäistä ydinjätettä. Naapurimaiden ja maailmanlaajuinen turvataso on niin ikään osa kansallista ydinturvallisuutta.

Ei ole syytä estää Suomessa syntyvien ydinjätteiden käsittelyä ulkomailla, kunhan loppusijoitus tapahtuu Suomessa.

Valiokunta huomauttaa, että Loviisan ydinvoimalan ydinjätteiden jälleenkäsittelyä koskeva sopimus on voimassa vuoteen 1996. Tulisi varoa aiheuttamasta tilannetta, jossa valtionyhtiötä ajetaan sopimusrikkomukseen. Samalla tulee ottaa huomioon Loviisan laitoksen ydinjätteitä koskevan ratkaisun välillisiä vaikutuksia. Sopimuspuolena olevan Majak-yhtymän taloudellisella asemalla on merkitystä Suomen ydinturvallisuuden kokonaisuudelle.

Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 6 a §:n 1 momentti hyväksyttäisiin seuraavansisältöisenä:

Ydinjätteet, jotka ovat syntyneet Suomessa tapahtuneen ydinenergian käytön yhteydessä tai seurauksena, on (poist.) sijoitettava pysyväksi tarkoitettulla tavalla Suomeen.

Valiokunta pitää oikeana lakiehdotuksen 6 b §:ään sisältyvää periaatetta, jonka mukaan ulkomailla syntynyttä ydinjätettä ei tule tuoda käsiteltäväksi tai varastoitavaksi Suomeen. Lakiin tulisi kuitenkin jättää mahdollisuus toimin-

taan poikkeuksellisissa oloissa. Ennalta ei voida sulkea pois esimerkiksi tilannetta, jossa lähi-alueella talteen otetun matala-aktiivisen ydinjätteen käsittely tai väliaikainen varastointi Suomessa olisi Suomen turvallisuuden kannalta vähiten haitallinen vaihtoehto. Poikkeuksen tekemisen ydinjätteiden tuontikiellosta tulisi olla riippuvainen poliittisen tason päätöksestä, jonka edellytyksenä olisi selkeästi välitön kansallinen

turvallisuusetu. Tässäkin tapauksessa olisi varmistettava ydinjätteen loppusijoitus maamme rajojen ulkopuolella. Poikkeussäännös olisi sisällytettävissä 6 b §:ään lisättävään 3 momenttiin.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta esittää kunnioittavasti,

että ympäristövaliokunta mietinnössään ottaisi huomioon tässä lausutun.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Louekoski, varapuheenjohtaja Björkenheim sekä jäsenet

Dromberg, Jansson, Jääskeläinen, Kekkonen, Korhonen, Koski, Laivoranta, J. Leppänen, Linnainmaa, Luhtanen, A. Ojala ja Paloheimo.
